

Alte Drucke

**Dit is dat boeck vanden pelgrim welck boeck nuttich ende
profitelick is allen kersten menschen te leren den wech
welcken wech men sculdich is te ...**

Guillaume <de Déguileville>

[Delft], 1498

[2. Buch]

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-23176

Isal ic v segghē hoer my quā daer my
so grotelic of misuiel. **W**āt als ic aldus
ginc souckende in mynen wech een gat
in die hage **S**oe wardt ic siende coerdē
en stricken die mi ghestrickt haddē eer dat ic se ghe
waer wert onuerstienlic daer ic soe vbaest of was
en onstelt dat ic mijn sprekē tot redē of liet en gra
dien gods al vergat. **D**ant gat te souckē in die ha
ghe liet ic al of. **I**c had genouch te pepnsen hoe ic
die strickē ontknopē soude en mijn seluē te lossen
ic en mocht se niet wel brekē wāt ick en had samp
sons cracht niet. **E**en vreselice en mismaecte oude
queen die volgede mi die die strickē in haer hant
hielt. **E**n als ick mi om keerde en ic se wel besach.
veel meer vuaerde ic mi dan te voren wāt ic sach

se al beschimmelt bles en lelic swart en vuyl ende
drouch die bile eens vleyschouwers of si varchien
had willen slaen en op haer hals so drouch si een pack
van coerden. Ic meende als icse dus sach na die ma
nieren dat si een iaechster waer geweest om wolue
te vagen wat sulcke packen plagen de wolfiagers
te draghen als si iaghen wilden.

Stinckende quene seyde ic wat bedyert dat ghy
mi volcht wie sidi en mit wat recht arresteer
di mi hier. ghy en behoert dus heymelick en diefs
gewijse niet te comen sonder enich geluyt te slaen het
schijnt wel dat ghy nye ter goed stede en quaemt
vliet van hier en doet mi dese stricken van mijn beenen
ic en besparwer noch valcom aldus gebonden te zij.

De antwoerde mi die quene en seide. Deker
du en sulst so lichtelic niet van mi comen alstu
meeste. Ter quade tijt quaestu hier. Du hebste my
stinckende quene genoet daerstu an misdaen hebste
wat ic en stinck niet. Ick heb tot veel plaetsen ghe
weest beide in winter en somer en gelegē in thep
sers camer coningen en anders heren en prelaten die nye
nye stinckende en noemden en waen coet di dese stout
richeit daerstu in mijn baden sijst ic meenstu seer fier
souts; en overdadich van spreken waerstu mijn ge
uanghen niet. mer na ic di vast heb waen ic mi wel
ouer di te wreken en ic sal di corts leyden tot sulcker
plaetsen daer ic dy sal doen gelouen aen mijn god.

Dene seide ic wie sidi dy so stout van herten sijt
wilt mi uwē name doch seggen na dat ghy my
dus dreycht. Ic besaide si des vleyschouwers wijf
want hellen en ic brenge alle die pelgrimen ter hel

len die ic genāgen can menige heb icker gebracht
 en noch sal daer du deerste of wesen sulste of du en
 ontulieges mi wt den bandē en daer om quam ic
 dus heimelijcke wāt waer ic opentelic ghecomen
 bi auentuer ick soude dy verlorē hebben want du
 waerst in wille den anderē wech te gaen. **I**ck ben
 die oude vielge die te legghē pleecht inder kinde-
 ren bedde en diese dicwile om doe keeren en node
 opstaen **I**c bē die dē stierman in die see slapē doet.
 ia hoet storm of wapt al en acht hūs niet ic ben die
 distel doren netelē en and quaet crupt doe wassen
 sonder spitten of saeyen. **E**n menichwerfeen dinc
 dat ghereet was te dōen heb ic doen verleggē tot
 des anderē daechs en so voert soe datter int eynde
 niet of en quā. so datter bi mi menich goet werc is
 achter ghebleuē **I**c heet traechede die crancke die
 crepele die mancke en dpe gequetste die vercoude
 en verstopte **E**n wiltu mi ands noemen so moet
 stu mi zeerichede heeten want al dat ic sie verdriet
 in ghelijc een molen die niet en maelt haer seluē
 eet ende verlijt dies ghelijck gae ick al etende mi
 seluen ende sitende daer en wordt nyet gedaen dz
 in ghenoucht het en sp na minen wille ghedaen
 Ende om dattet mi aldus verdriet so draghe ic de-
 se bile die vūdiēt vā leuen hiet en slaet dat volc en
 is die selue bile daer eēs iaers helpas mede sloech
 ond den boem **M**et dese bile slaē ic dese clerckē in-
 der kerckē ic en spaer niemende wien ic geraikē cā
 Dese strickē en coerdē daerstu mede gebōden sijt
 die sijn gemaect vā mijn darmē en dair bi sijn si so

stare wāt watstu trecks si en sullē niet brekē si wa
rē gemaect int donckerste der hellen sy sijn swart
en tape doer mijn buych getoghē. **W**ilstu weten
haer namen **D**ie een heet negligēcie of versume
nis. die ander heet moethede en si sijn aentreckē
de en smekende want also heb icse ghemaect om
vast te knoepen ende volc daer in te toeven ende
verwarren sonder haer cleder te schoren en mē de
se twee soe houde ic op. **A**ls van die coerden die ic
op mijn hals draghe daer swijch ick nu of op dese
tijt. want op een tijt eerst uut sulst wetē sulstu son
derlinghe in die een gheuanghen sijn en gebon
den **E**nde van die sal ick op nu segghen om die te
meer in te binden ende noch valter dan ic doe mē
die ander **D**ese coerde heet wanhoep en hier me
de was iudas verhanghen als hi xpm verraden
hadde en is des hancdiefs coerde vander hellen.
En is die coerde daer hi mede sleept en hant alle
die hi daer in ghecrigen can. dus diaech icse alom
op auentuer of ic yemant mocht vinden mede te
stroppen en maken hem een strop om dē hals en
slepen hem alsoe ter hellen. **B**esich nu ofstu hier
wel gheraect sijt en ofstu mijn dochter ledicheyt
wel ghedient hebst. **O**p heeft op haerwaert doen
comē dus du biste daer du bliuē moets.

Als mi die quene dus vertelt hadde van haer
 ambocht dat si te doen plach. **D**o antwoerde
 ic weder haer in spite en seide berompelde quene
 mi dunct dat u gheselschap niet en doecht laet mi
 gaen want ghi sult mi leeten als ghi al rede ghe
 daen hebt. **D**oe tracle haer bijl voert en sloech mi
 een so grote slach dat ic ned ter aerde viel had ick doe
 mijn wapen gehad het had mi wel van node geweest
 wat die slach die si mi gaf was dootlic. **E**n en had
 gedaen die salue die ic in mijn mael had dat was
 geestelike salue die geen sterflic mensche maecten
 en cāwelcke salue graci gheleit had in mijn mael
 wat si wiste wel dat ics van node soude sijn. **A**ls ick
 dus ter ned lach riep ic heer god genade. dese que
 ne heeft mi doot geslagen met haer bile en ist dat ic

gheen hulp van u en heb dat ic steruen moet son-
der respijt. dus heer god wilt mi beraden.

Als ic ald? riep en claechede leide die quene ha-
re bijle ter neder en na des hancdiefs coerde
mi daer mede te stroppen aen mi hals segghede
Neenstu met dijn clage mi te ontgaen en mi dijn
roupen ic sal dese coerde knopē om dinen hals en
hangē di en slepen daert mi gelieft. Als ic dyt ghe-
diepich hoorde en die gherescap sach die si dair toe
maecte wert ic pepulende op mynen palster die ic
mit beydē hāden greep en hielt so d; ick wed hart
ghecreech en stont wed op mijn voeten menende
te lopē na die hage mer si volgede mi mit haer bi-
le en hielt mi so vast bij coerdē dat ic niet ontgaē
en mocht. Coem haer seyde sy du en moechs dese
hage n; vgetē en mijn bijl en coerde moetstu ond
danich sijn En aldus so track si mi weder om met
ter coerdē die ic achter mi sleepte. Altijt beduchtē-
de dat se my mit dpe coerde vāden valschen iudas
woighen soude mer als si sach dat ick haer onder
danich was troste sy weder tfardeel op haer hals
ghelijc sijt te voren hadde. En liet d; een eynde na
mi slepen seggende. waert dat ic mi luttel of veel
keerde na die haghe dat si dan die coerde wed op-
nemen soude en stroppen en trecken my wed seer
der dan te voren Welck si mi wel hielt want also
dick als ick my keerde aen dpe haghe om daer te
ghaen veruaerde sy mi met diepghen schudden-
de haer bijle en toech my bider coerde soe seer dat
ic int eynde vāder hage verureemt was.

Als si mi aldus vnaerde vāder haghē en̄ onte
 weechde. soe leide si mi in een valepe die seer
 dōcker en̄ ofgriselic was. **T**we and̄ quenē seer vre
 selick sach ic tot mi waerts comē. deen drouch den
 anderen optē hals **E**n̄ die ghedraghen was was
 bouē mate seer geswollē. wāt ten was geen werc
 van natueren nae datick haer fatchoen mercken
 coste. **O**p haer hals had si eē grote stoc en̄ een ho-
 ren in haer voerhoest en̄ in haer hant hielt sy een
 and̄ horē en̄ een blaesbalch. **E**n̄ si had om haer eē
 witte mantel en̄ een spoer andē voet. **E**n̄ het sceen
 wel datse meesterse was ouer die queen dpe haer
 drouch wāt si dedese ghaen waer si wilde. si hieldt
 een spiegel daerse haer mede spiegelde **A**ls ic dus
 sach dese twee queenen tot my waerts comē **D**er-

scricte ic mi seggende **S**oete heer god ghenade in
dit lant en sijn nyet dan oude queenē ic en weet in
wat lant dat ic geraect ben **I**c en mach sonder dpe
doot vā dese quenen en wt dit lant niet gheraechē
Doe also mi doch hoerde ic een stemme vā gracie
gods die mi sepde. **O**p en doecht in geen wāhoep
te vallen du moets strijt hebbē teghē dese queenē
of sonder vechtē dy op geuen **D**u biste in haer lāt
ghecomen daeren coemt nyemant hi en wort be-
sprongē te voet of te paerde. om twee of drie en sijn
niet vūaert wāt du sulster ghenouch vindē die dy
harde cort sellen willē houden. **E**n indienstu niet
anders gewapēt en sijn anders dan nu du salst iā-
merlick ghehantiert worden.

Ic bid v seide ic doe d; ghi mi wilt segghē wie
dese queenē sijn die hier tot mi comen **D**u sul-
stet haer viaghen ende si sullen dy wel seggē wāt
ick hebt haer beuolen alsoe te doen. **A**ls ick aldus
stont en sprach teghens die stemme die van bouē
quam **D**ie queene die opten anderē sat nam haer
horen ende blies en quam soe tot mi waert al rou-
pende van varren ontbept ontbept en geeft v ge-
uanghen of ic slae dy doot **S**egt mi seidic wien sel
ic mi opgeuen wāt sonder uwe name te weten en
sel ic mi neimmermeer geuanghē geuen **H**oer sei
dese na mi ic salt di seggen. **D**u sulst weten dat ick
die outste quene ben vā alle die quenē wāt eer die
warelt en den hemel volmaect warē so was ic in
nest vāden hemel gebroedt en nie en was argher
broet vā vogel gekipt. wāt also drae als ic werden

epe croop en ick mijn vad so schoen sach wesen so
blies ic op hē met dē blaesbalch dpe ic hier houde
so seer dz ic hē ned dede vallē tot indē grōt der hel-
len. **S**coon en wit was hi te voren en claerd blinc
kēde dā die sonne. mer nu is hi swarter en lelicher
gewordē dā die doot. **I**n die see is hi vischer en vo-
gelaer ghewordē gelijc du noch wel sien sulst eer
dij wech volepnt sal wesen. **E**n als ick hē ald? had
gestekē wt sijn nest so viel ic mit hē ned en indē he-
melen bleef ic niet meer mer ic quā in aertrijck dz
npewelinc gemaect was. **D**aer ic siende wort een
werc dz mi nzen behaechde dat was dz and soudē
mogen climmē int nest daer ic wt gevallen was
en mijn vad had doen vallē het welc ic niet vdra-
genen mocht en pepnsde hoe ic dat climmē soude
mogen beletten. **A**lso ic dede en ginc tot adam en
blies hē in sijn gepepns en maecte hē so geswollē
dat hi hē liet dunckē waert dz hi ate vā die vruch-
tē die hē verbodē waren dat hi so vol sciencien we-
sen soude als god. en hier mede was hi bedroghē
en wart daer om vdreuen wt dē paradise. **A**ls ick
dus dese twe dingen ghedaen had en dus ionghe
was pepnsdic dz ic noch veel quaets soude doē in
mijn leuē. **E**n seker ic hebder sint veel gedaen en
noch doē sal. **I**c stichte die oerloghē ic maec twee-
dracht twischē dpe lātsherē en doese malcanderen
ontleggē. **I**c doe al doē ands dant vā redē geordi-
neert is ic en sie niet wat een ander doet al waert
noch soe wel gedaē wat eē and goets doet dz en sie
ic niet mer doet hij quaet dz sie ic wel. **I**n my en is

niet dā wint en roec en blase vol stances. vā eē pge-
lyc bē ick bespottster Hier voermaels was ic ghe-
croet en coninghine gehetē. en mī name is ho-
uerdich; die felle gehorēde beeste om mittē horē
die ic int voerhoest heb hort ic dē onnoselē en dese
horē hpet fierhede en is dē horē vā eendē een horen
die vreselicher is dā enich twe getacte hoerne wāc
in al die warelt en is punt vā stale soe fīn so scarp
die eens mensche hert doerstekē mocht sond plōp
te werdē het en waer d; desen horē hē holpe en dē
wech maecte Ich steker mede an allē sīdē sond pe-
mōt te sparē paep noch clerc En du sulst wetē dat
die gene die nae haer macht gesuuert sijn vā haer
sondē die steec ic veel vreselicher dan dander

Mijn blaesbalch heet ydel glorie en is gemaect
om dode colen leuēde te maeckē en verwaen
de sotten die onreyn en vuyl sijn vā oude sondē te
doen meenē datse allen anderē beter sijn. Ghelyc
dat die wint doet vallē die vruchtē vā dē bomen
Also die wint vā desen blaesbalch leit ter ned alle
duechdē Ja al d; hi gecrighē cā en geen duecht en
macher voer staende bliuē Hi vswelcht die grote
vogelen hi beroeftse vāder substācie haers leuē
Hebstu niet gehoert vā den rauen dpe een case in
sijn bec had en die vos quā tot hem en seide / Lieue
rauen ic bidde dy singe mi doch een liedekijn wāt
mi vlangt seer v keelkijn te horen d; soeter is dan
orgelspel. Dā welckē sanc hi vernam sulckē wint
dat hi die case liet vallen en began te singen want
dat hert was hem open meenende dat die vos hē

die waerachticheit gheseit had mer hi en meende
die sanc vanden rauwen niet mer hi meende alleē
die case die hi nam en droechse wech en versubtil
de so den rauwen. **B**i desen exempel moechstu clær
lick sien dat die wint van desen blaesbalch dē ghe
nen ope best geplumpit sijn ter neder doet leggen
aldat si hebbē. **D**at is te seggē als ic pemat sie die
enighe duecht in hem heeft met desen blaesbalch
bedwinghe ic hem dat hi sijn waen verliest en ter
neder valt. **D**ie wint van desen blaesbalge en sou
de nemmermeer asch noch stof wech blasen. mer
wel den sterffelikē mensch die stof en asche na ge
blasen is met een luttel wints so ist gesprept en te
quist gemaect. **D**esen blaesbalch doet enighē pp
pen en trompen dat sijn die ydel van duecht dē sijn
en geen sinnē en hebben mit desen blaesbalge cā
ic wel wed wint an mi treckē. wāt als mi yemant
gaet blasende int ore seggende dat ic schoen bē en
machtich milde en vroet. **D**an trec ic die wint tot
my waerts en make hē plaets in mijn buyc daer
ic dus grof en geswollē of bē also du sien moechts.
Ic hebt op nu anderwerf gheseit die wint doet mi
op heffen minen staert ende draepen ghelick een
paeuwe om dat men mach sjen mijn conste ende
schande. **D**esen windt doet my soe swellē waert
dat icker nyet of ghepdelt en waer ic soude terstōt
splitē of vā rouwe steruē waer bi in maniere van
vluchtē so heb ic eē sondinc horen kijn daer ic den
wint mede wt werp. **D**ic horen kijn heet beroemen
het ist daer ic alle die beestē vādē lande mede ver

uare. Ic hebber dicwile mede geblasen dz ic noch
can niet en vngt. wāt ic beroeme mi dic van din
ghē die ic niet en heb en ic seg dat ic dingē gedaen
heb die ic nye en pepnē de. Ic seg dz ic vā grote ge
flachtē bē gheboeren vā eenē grote hupse. En veel
and blasingen dat niet en is dan wint. Ic blaser
oec mede als ic een prope geuanghē heb der pinē
waerdich om eer daer of te hebbē dat en mach ic
dā niet helen of ic en most splūten. Ic seg en heb dī
niet gesien of gehoert dz ic ghedaen heb wat dūct
v en ist niet wel gedaen meendi dat ic doen soude
als pieter of pouwels. **N**a dien dz icker mi toe ge
geuē heb en salt nyemāt soe wel doen oec wat het
is ic en soudt veel bet connen doen.

O Der dit horen kijn gaet grote wint want het
was gheblasen met eenre vuplder pensack
en als hi geen ghehoer en cricht diere mede bla
set dat en can hi niet vdragen mer wil altoos ghe
hoert sijn en datter niemōt anders en spreke dan hi
alleen en dat vā hē seluē segghēde dat hi vā te vo
ren weet al dat die lypdē segghē willen en breect
so haertale en houtse ouer sot. **E**lckē antwoerden
de sond vagen hi argueert hi solueert hy conclu
deert en al nae sijn selfs begrip. **S**ulckē man can
wel sond meenen vasten en and duechden prijsen
hoe wel dat hi indē bupc niet en heeft dā wint om
tuolc te verblaeuwē mer die m; desen hore iaecht
viaechter veel meer dā hi vangt. **D**esen horen en
was dē horen niet daer roelant mede blies als hi
steruē soude mer hi is out als ic ben ende wy wa

ren te samen gheloecht.

O Er mede biden spore bin ic mede bekent wāt dat is een teiken dat ic riden wil en̄ mi vercle nen soude te voet te ghaen of mijn paert en waer bi nip. Ic ben oech veel te ghereerder om quaet te doen. Die een spore hiet ongehoersaemheit. en̄ dā der rebelheit. Mer dpe eerste spore reet adā als hū vādē appel beet teghen tghēbōdt. Eva began en̄ daer na ghinc hi. Ter quader tijt was hū eel man dat om een appel teten sporen most spannen.

D ander spore drouch die coninc pharao als die opperste coninc hē ontnemē wilde tvolck vā ysrahel en̄ wt sijn landen setten. Mer want hi sijn macht wilde setten teghē dē coninck dpe machti gher was dā hy so quā hē sijn spore tot achterdeel en̄ gheen voerdeel. wāt als hi lancste geiaecht en̄ met spore geslaghē had. Int eynde so maecte hū so veel dat hy in die zee viel ende verdanc. Sulck nieent een and te veruarē die van sijn selfs slaghe ter ned valt. Mer daer coem datter of comē mach die houaerdighe en mach hē niet onthoudē hy en vlaet hē op sijn spore soe dat hūre clūf om verliest.

D sal ic v segghē vā minen stoc die ic draghe voer mijn palster. Ic leen ende rust op als mi pēmont wil doen vallen mit sijn sermonen en̄ precaghē. Ic bescherm mi mede als mi pēmant tegens mijn danc mijn instrumentē benemē wil. Het is die selfde stoc die die kaerel in sijn hant had hier voeren daer reden teghēs disputeerde. Obsti nacie of een willighe hartnecheit is hi gehetē als

voert geseit is **H**et is die stoc daer saul op rustte als
hē samuel scalt om die prope die hi van daniel
bracht. het is een stoc dpe hardt geknoit crom vol
knopē is en niet buigen en mach mijn vad brach
ten wten bosche vā egiptē en gaffen mi **T**er qua
der tijt so was hū geuondē en dier mede gesleghe
sullen wordē die sullen die doot ontfāen. **I**c sal der
dese verharde karels mede nūt en haet doen wer
pen op dē vstādelen **I**c verriager mede graci gods
in allen steden en doense sneuelen ende vallen die
naerstich sijn te heren ter haghē vā penitencien.
En om dat dese belettinghe te meerder soude sijn
so maec icker officiael of ledichede om die stricken
te maeckē om mede te vanghen die ic hebben wil
Nu sal ic di voert segghē vā mijn mantel die ic an
heb **D**ese mātel was ouerlāt gemaect om mij le
lichede en vuplichede mede te deckē en te heelē ge
lijc die snee die misse bedect. **D**oe doet dese mantel
mi schinē schoon en heplich te sijn vā buypen. mer
waert d; ic vā die mātel ontdect waer en d; mē mi
vā binnē besien mocht nyemant en soude mi prij
sen wāt ic bē alte veel andis vā binnē dā ic vā buyp
tē schijn. **D**e naem vā desen mātel is ppoctisie en
is geuoert met vellē vā vossen al schijntet vā buyp
tē datse mit lāmeren geuoert is. **I**c diaechse als ic
meen dat mē my verstecken wil vādē staet daer ick
een wyl tijts in geweest heb. ic doe se oec aen als ic
vsteken bē en verlatē en dan maec ic de popelaer
en conterfeyt die heilige mā **O**ec doe ic gelijc rep
naert dede dpe hē doot maecte leggēde indē wech

en liet hē so werpen op hē inden wech doot maect
te op d; men op die karre worpē soude om harinc
te etene. **B**i hē so heb ic dic wil geweest in grote sta
te ghelūc eenre geddinnen sere besien scheminckle
ben ic en scheminckelē sijn si alle die desen mantel
an hebben: wāt hi doet cōtersepten and luden am
bocht d; hi selue niet doē en can. en en is nochtans
andis niet dā een waentghimaers. **S**helūc dat die
phariseus scheminckel was de hē vā buten dede
schinen blinckende van duechden en wel vastēde
en gheene sonden en plach hi te doene alsoe hi sey
de. **T**scheminckle dat eens iaers conterseptē dē ou
den schemakere daer of leestmen dat hē so vele on
derwant vāden ambochte dat hij hē seluē die kele
ontwe sneet. so is hi die hē ondwint vā dingē d; pe
hi niet wīs en is. **D**esen mātel en cleedic niet alleē
mer elc vādē ouden quenē die cleede ick als sijn te
doē hebbē om te sijn vā scoenre manierē. **V**ediche
de maect haer moey daer mede en ick maker my
mede oetmoedicheit. **E**n elc vādē anderē die cleet
tene oec om dair mede te bedeckē haer quaethedē
te meer dat mē aen doet en besicht te starcker is hi
en te min vslūt hi. nu sal ickē an doē en di daer me
de cleedē en daer na sal ic met di alle mī wille doē
Als my aldus houaerde vertelt hadde van haren
quādē manierē. noch hadde ic begeerte te wetene
wie die and was die si droech. ic seide quene wie st
op die also houaerdē draget en die gedoecht d; soe
quaden beeste op uwē hals leyt ic wane seker dat
ghi niet en doecht dat ghi v alsoe laet dwinghen.

De antwoerde si mi nae dien dat ghy weten
wilt wie ic bē ic salt di seggē **D**u doets harde
wel datstuut mi also segts sond sineken dat ic niet
en doeck het is waer wāt ic bē die sotte queene die
elckerlinc te dancke sprekē wille en die herē te groe
tene en hē luydē die plumē of rapen die si op hē nē
en hebben. mit rechte en mit onrechte louicse alle
en diense mit placebo. wāt ic can wel liegen. tottē
sotten seg ic d; si vroet sijn. en tottē tprannē seg ick
dat si ontfermhertich sijn. ic can wel schuwē plaet
se die modderich is. en wel uwen scorfden hoefde
cā ic smeren. en wel can ick smerē tquade wiel dat
cryscht dat dair nae noch veel meer keert. te houe
ben ic willecome en in allen tyden en wel ontfæen
ten is geen speelman bet ontfæen dā ick ben noch
die daer meer solaes doet. mer si 3ij harde sot wāt
ic bedriechse al. **I**ck bē die mereminne vander zee
mit minen soeten sange doe ic dicke die ghene ver
drenckē en versmore die minen soetē sancck gaern
willen horen **M**inen rechtē name is flatteringhe
en ic bē verraeds nichte die outste dochter vā val
shedē en voetsker vā alre quaethede. **A**lle die que
nen die du sien sulst en die du gesien hebs alle heb
icse geuoestert mit minen borstē en ghespeent. en
hoe dat ic haer lied voesterighe ben. specialic van
houerdien bē ic housterige en draechsterigge ick
draechse en houdse op alstu siest ende en waer ic si
soude varinc vallen. wāt si en can niet te voet gae
Du segt mi sepde ic wat bediet die spiegel dien du
daer alsoe houts **O**p antwoerde mi en hoordestu

nye spreke vande eenhoren hoe dat hy vliet indē
spieghel alle sijne houaerdie vande foreeste als hi
sijn aensichte daer in ghesien heeft en blijft al stille
staende. **I**c hebber seide ic wel of hooren spreken.
Dies ghelike seide si willic houaerdien compa-
reren byden eenhoorne: wāt waert dat sake dat sy
haer niet dicwile en spiegelde elckerlyc soudse hor-
ten en steken. en geen dinc en soudse bi vrientscap-
pen doen: **M**er als si haer wel gespiegelt heeft en
wel haer aensichte besien dan wert si goedertiere
den ghenen die haer den Spiegel hout. **D**esen spie-
gel is louinghe en accorderinghe van al dat men
seit. want als die houaerdighe pet seyt hi wil dat
men segghe ghi segt wair en ghi segt wel het is al-
so **D**it is een goet Spiegel Spiegelter u in **M**er wa-
ret soe dat si ghenen spieghelen vonde harde cort
souden sy opheffen hare hooren ende steker mede
ghelyc als doet die eenhooren. **E**nde daer omme
dat ick verdrieghen soude sijn. soe draghe ic dē spie-
gele en loue ende volghe al dat ic hoore en sie **I**ck
ben hugo vanden ouden bosche die elckerlycken
bi mynre socheden antwoerde ende segghe al dat
ick hore segghen wien dat deren mach of helpen.

n iij

Alloe flatteringhe my aldus hielt clappende
 een ander quene quā op mi lopende ouer hā
 den en voeten stekende in haer oghē twe schachtē
 vleysch noch bloet dan alleen tsel ouer tgebeente
 hebbende. op haer rugghe saten twee ander quee
 nen veel vreseliker en leliker dā si. Die eē was be
 dect het aensicht in; een contersept aensicht. in die
 een hant een dagghe houdende. en in dander hāt
 een busse mit salue. **D**āder quene hielt in haer hāt
 een glauie vol mās oren gespeet eē bloedich beent
 in die mont al knagende. **I**c aenmerckēde die ma
 nieren deser quenen vraechde ick die dander twee
 quenē droech: **D**oer alle vrese die ghi mi doet wilt
 mi doch seggen uwen name en doer wien dat ghi
 dient. **D**e her antwoerde sij my al bistu beureerst

ten is geen wonder wāt ic bē nūt satanas dochter
die hū wan an houaerde. daer en is slot noch stad
ind wārelt ic en hebber manflacht in gedaē en me
de sal ic di terstōt ter doot leuerē ic bē tweede beest
dat ioseph dede vōcopen vā sinē broederē. nyemāt
en darf hē vā mi verblidē wāt al dat bitter is dair
leue ick bi en alle soeticheit is mi contrarie. Ander
ludē magerheit voet mi en haer ongemack spijst
my. mer om dat ics niet genoeg tot mijn begerē
en heb so bē ic magher en bleec. And luden duecht
maecte my bleec en and ludē gemack vteert mijn
vleysch en bloet. En ic meene al waer ic in hemel
rūc d; ic steruē soude vā die duechdē die dair in sū.
en daer bi dier mi in dade soude my vsworē makē
wāt die doot heeft my beloest en geseit dat ic nem
mermeer steruē en sal eer d; dpe wārelt vgaen is.
en nochtās so waen ic niet d; ic dā steruen sal. daer
om wāt bi mi soe quā si in die wārelt en bī my soe
regneert si. Ic ben tserpēt dat alle quaetheit knait
wet en hate alle luden die wel doen ende na mine
macht so vdoemide en geen dinc en mach ic min
nen in hemelrūcke in die zee noch in aertrūcke: ick
doe caritatē spijst en vechte ieghē dē hepligē geest.
m; desen twee glaiuen die du siest wt minē ogē ste
kē so aen vecht ic elcker lūcken. Deene heet gram
scap van and ludē goet en dander heeft bliscap vā
ander ludē misuālle. mitten eerste soe stercte hem
saul om dauid te slane als hi harpte. maer vā and
glaiuen hadde die conic ihūs dpe side doerstekien.
d; deerde hem meer die vorderinghe die die ioden

haddē mit sinen tornēre dant dede dat spere d; lō-
gins in; herte stac. Dese glauien sijn gewortelt
diep in mī herte doer mine ogen hebbē si hare wt-
gauc om mi te makene eene gehorende beeste. en
om mīn venijn te doen werpene doer mine ogen
om te venijnene mine gebuerē mit eenē siene son-
der pet te spaerne. **M**ine ogen sijn ogen vā enē co-
kentrīs. alle die ghene die ontrent mi sijn ofte by
mi wonē wāneer dat ic se sie so sijn sy doot twelcke
mine dochterē dy wel seggē sullen op datstuut hē
ludē vrages. bet gemakelijcke so mogē sy sprekē
die riden op minē rugge dā ic mach die gheen tijt
noch ruste en heeft nu vraget hē luden en verstaer
naerstelike so sulstuut perfectelic moghen weten.

Die bistu seide ic (doe seide ic souts hē vrage.
die voer op hatien sits die dīn aensichte also
bedect hebt met een ghemaect aensichte datmen
dy niet bekennen en mach. ende waer bi draghes-
tu datmes alsoe stillekijns bedect ende dpe bulse
mitter saluen. van di en can ic geen duech gepeyn-
sen of ghi en doet my ander bescheit. **D**oe antwoer-
de si mi ende seide. wiste elc wel wie ic ware ic wa-
ne mī luttel pemant begerē soude. ic ben een ver-
uolsterigge vā mīnre moeder nūt wāt om dat sy
niet elcken deren en mach na hare begeerte. so de-
de si my eens iaers ter scholen gaen en hiet my d;
ic leren soude sulcken quaden aert biden welcken
dat ick hare quade begeertē volbringē soude dus
ginc ic ter scolē en daer vāt ic mīnē vād dier mees-
ter was. en leerde mīnre suster der luder vleysch

raen eten alsoetstu sieft en beene te knagene. Als
hi mi sach seide hi. **D**u coet hier sept hy mijn lieue
dochter. nu sie ic wel dattu enigē aert lerē wils en
enich quaet om die ludē te bedriegē. ic salt di gaer

De ontsloot mijn **(ne lerē en ic bins blide.**
vād een scryne ende repcte daer wt dese busse
en dit gemaect aensichte en dit mes dat ic hier stil
lekyn onder mi drage. **D**ochter seit hy die wil vā
gen voghelē die en is n; sculdich te settene die scu
we bidē nette. wāt waert d; si dpe scuwe saghe ter
stont soude si wech vlieghe. **D**aer om lieue doch
ter so seg ict dy wāt wilstu pemāt bedrieghe du en
sijst n; sculdich hē te tonen dñn lelic aensichte d; so
vreselic en so swart is. want du soust vliessen al dñ
pine die du ghedaen hads. mer wel lieue dochter
du moets hebbē eene subtile maniere dattu hē to
ges scoon gelaet en goede chiere vā voren ghelijc
d; scorpioen d; bi gelijckē maect scoon ghelaet vā
vore en het steect vā achter mitten staerte. **E**n om
dattu dine sakē volbrengen en volder sulst mogē
sond failgeren so presenteer ic dy dese busse bijl en
gemaect aensichte het sijn instrumēten daer die me
nighe mit is vloer **J**oab als hy dode amasam. en
abur die behalp hem daer mede **J**udas en wasser
oec n; sond als hi vcofte dē coninc ihūs **B**ijde wel
kē lieue dochter ick rade d; ghise neet om uwe sie
ke moed te vtroeste en te helpē d; si bi haer seluen
niet gedoen en mach. mit deser saluē sulstu dē ghe
nē saluen die du mitten kniue steken wilst. en mit
ten ghemaectē aensichte sulstu dñn afgrijselic aen

sichte bedeckē. dat is te seggē dattu dūn gepeynis
met valschede bedeckē sulst. **E**n dā sulstu hebben
een maniere vā soeter spraken dpe sacht en smerē
de sal sijn. dat is die salue daer die coningē en pre
laten dicke mede gesmeert sijn. het en is nu conic
noch graue hi en wil dese salue hebben. **W**aer by
dochtere smeertse stouelic met deser salue en dair
na sonder enich sparen so steecte mitten messe **N**u
seg ic dy als my mijn meester aldus gesept hadde
en gewijst so ghinc ic wter schole op mijnre moeder
ghinc ic sitten also du siest in deser maniere **M**eest
terse ben ic also mi dunct vā al d; mi geleert was
wel can ic miu gemaect aēlichte aen doen en my
vā allen dinghen onderwinden vander salue en
de van smeeren en te lachene binnē den tandē. ick
can wel bñten sonder bassen en wel mijn ghelaet
simpel houdē aen een side wipuen en smeren aen
dander side slaen en steken. **i**ck ben een quaet ser
pent dat hem dect onder tgras totter tñt toe d; pe
mant by mi coemt en alsoe varinck als hi mi ghe
naect soe is hi doot **A**l siestu mi vā buyten ghepa
reet seker daer omme en kenstu mi niet men kent
die lieden niet bi haren clederen noch den goeden
wijn biden vaten menich boem is vā buten groe
ne en wel ghebladert die binnē al vol wormē is.
ick ben eene wilge verdroech van binnen. en een
plancke ter noot gebrokē en een vat daer die hoe
pen aen verrot en gebrokē sijn **v**donue is hi die an
mi leent. en al waert dat hē nyemāt in mi betrou
wede so en mach mi nochtā niemāt ontgaen. wāt

tegen minē aert mach hē qualic penāt wachten;
Cracht vā liedē of menichte van volcke en grupt
mī niet een boone sint d; ic een gemaect aensichte
aen hedaen hebbe. en een valsche lachen gelachen
hebbe alle sijn si verloren ende verdoruen ende in
mijn ghenade gheset.

Ic bē vradenisse die heeft in menige stedē me-
nighē valsche treec gedaen noept en speeldic
schaespel ic nā wel mit minē constē welckē trece ic
begeerde geen en psser conic of roc ic en trece wel
tot mī. en om dat dñ leuē vdiert mīnd moed nūt
so heeft si mī beuolen dat ick di aen mī trecke son-
respūt en dat ick dy haer presentere ald? so ontseg-
ge ic di en verbiede di desen wech geeft v oppe dit
biste doot. sinte niclaes die die clerc verlosse en sal
di nēmermeer wt minen handen trecken.

Oe als si mī genaecte om doot te slane dand
die bi haer sat seide suster ic bits di en sijt niet
haestich gedoecht dat hy leue totter tijt d; hy weet
minē name en daer na ond ons beeden sullē wien
te gader beuechten. wāt van rouwe soudic steruē
en dedicher niet so veel toe als ghi.

Oe ter stont an vaerde mī dese vmaledide te-
ue bassende en knagende ant been d; si hiele
seggēde hoe bistu soe coen dattu hier bringes dese
stock ic hate alle die stocks die niet crom en sijn en
alle diese draghen mede en ic bñtse gaeru van ach-
ter als ic mach al ist dat ic schoon gelaet toghe vā
voren gelijc dat mijn suster hier voer gheset heeft
wāt als ic alre scoonste manier en gelaet toghe so

ben ic opt alre vreselichste om yemant hinder en
quaet te doen. wāt mijn manier is vā butē schoen
tonende en binnē vol bedrochs. En die stoc die du
drages heeft mij moed nijt. Ic sal dy knauwē tot
ten beene en tsel vanden rugghe. Ipe en saechste
reude noch teue so garen raeu vleisch eten als ick
doe. Ic hebbe die kele bloedich daer of ghelijc die
wolf die scapē ghebetē heeft. Bouē alle dingē eete
ic gaerne croengen en so sy meer stincken soe veel
te lieuer heb ic se. wāt vā natueren en mach icker
n; of eten eer dat se quaet en stinckende sijn. Al had
ic appelē te bewarē ic en soude nēmermeer gheen
eten ten waer dat ick een quade of verrotte vonde
indē hoep dat is mijn voetsel en leuen gelijc mijn
re moed nijt. Als si mij dit vertelt had hoe wel dat
ic vūaert was nochtans verstoute ic mi en greep
een luttel moets. En ic seide loddīnghe ghi waert
goet mijn appelen te verlesen en te wachtē. Dus
ist saeck datstu dīn biten of lates ic sal di genouch
appelē en perē te verlesen gheue. En genoecht dy
hier mede niet ic sal di ander vūplichedē genouch
wisen op datstu mi niet meer en bīts.

De antwoerde si weder en seide. Ick en darf
niet varde ghaen om vūplichede te soucken
wāt ic heb die instrumentē in mijn mont daer mē
se mede smeet waerder enich in die warelt ter stōt
soudse tusschen mijn tandē gesmeet sijn na d; mij
susters meester mi leerde. Ic geloef wel seidic had
stu materie du souts smeedē wāt geen meester en
mach smeedē sond materie. Materijs vinde ic ge

noch seide si wāt ic en vinde geen duecht ic en cā
se wel int quade verkerē en tot valscheit vtrecken
Ic can wijn in water veranderē. en van triacckel
venijnt maken die goede lypdē laec ic en daerna
eticle en verflinde ghelijcraeu vleysch.

Was seide ic dan uwe name. Betreckinghe
heet ic die die lypdē mit minē tandē betrecen
stamp tot portage om mī moed die siet is ick ben
haer cock ic diense vā mans oren aen een spit van
pser. **M**ijn glauie is mijn tonge wāt si snijt vrese
licker wondē dā eenich swaert Die oren die aldus
gespeet sijn an mijn glauie dat sijnse die mī woer
dē garen horen en die stekē haer oren doer mī gla
uie om te dienē mijn moed die sy sien quellen. En
dit ouer wesende so vraechde ic haer waer om dat
het pser vā haer glauie een haech hadde. **H**oor se
de si na my ic salt di seggen. Als ic doer ghesteken
hebbe enige ore mit mīnder glauien gaerne doe
ic noch so veel daer mede toe. dat ic pemaets goede
name mede tot mi waerts haecke. **W**ant veel lie
uer so steele ic die fame en tgherust vā enen goedē
mensche dan die natuerlicste dief die pe gheboren
was appetit had enich scat ter warelt te stelē. **S**o
sijstu dā een diefegghe seide ic. wāt veel beter is te
hebbē een goede fame dan enich costelic scat. **S**e
ker seide si du segs waer. **M**er salomon leert ons
dat selue **I**c ben een diefegghe vā allen goedē din
ghē. geen dinc en mach ic in dit lant stelen nae my
dunct dat beter is. En indien icker geen restitucie
ofen doe ic en mach geen pardoen noch vīgiffenis

se crighen. **O**ec soude ict harde node doen om dye
grote schande die icker of hebbē soude. **M**ede alst
houaerdie wist nemmermeer en soude sijt toelatē
En wat doedi seidi tot hair alstu die goede namē
bidē oren hebst gehaect en een goeden mā daer of
ontcleet. **S**eker seide si ic heb di hier voer gheseyt
dat ict in venijn vādere. **D**oe antwoerde ic haer
en seide **M**i dūct dat ic vā dese iare so quādē beeste
npe en sach alstu sijt. **S**eker seide si ic geloefs wel. ic
ben arger dā die helle. want die helle en deert npe
mant diere niet in en is of die vā goedē leuen sijn.
Al waer sint ian in die helle hi en soud gheen pijn
hebbē. wāt die grote volmaecthept vā hē souden
beschermē. mer ic. ic deer so wel die vā my sijn als
die bi mi sijn. ic werp mīn glauie so lichtelic ouer
die zee als ic soude ouer eē mile of twe. en also wel
belet ic heilige personē als ander **E**n al waer sint
ian op aertrijc noch soude hi mīn glauie proeuē.
Ja wildic ic sout hē cortelinge indē hemel doen be
uoelen. **T**ot anderē tjdē heb ict gheproeft en heb
ber menighe mede geslagē en noch sal. **E**n ic sege
dy oec mede dat ic di niet langher vdraghē en wil
van dy te slaen en ter neder te vellen.

De antwoerde verraetscap suster latet ons
te gader doen: **P**laet ghi aen deen side en ick
sal hem smeren. en daer na sal ic hē oeck slaen aen
dander side. **A**ld? en sal hi niet ontgaē hy en moet
seer goede meesters hebben **I**c wilt wel sprac dan
der. mer laetten ons eerst doen vallen van synen
paerde so dat hi niet meer riden en mach **A**ls ic de

se woerden hoerde warde ick seer veruaert wāt ic
en wist niet dat ic eenich paert had. hoe seide ic tot
verraetscap ben ick te paerde. **A**eden antwoerde
houaerdie heeftet my gheleert als ick teghē haer
sprack **D**ie seide dat een mensche te paerde is dpe
van goeder famen is ende namen. **D**it paert be-
hoert vier voeten te hebben sulc als ic weet en en
hadter mer twee of drie het soude hincken en npe-
mant en souder eer of hebben sulcken paert te rij-
den **D**ie eerste voet is dat een vup sal wesen vā sa-
ken daer hi in een quade faem mede comē mocht
Dander is dat hi vup moet weesen npe mantse ey-
ghen. die derde is dat hi van een ghetrouden bed-
de moet sijn **D**ie vierde is dat hy sonder enighe v-
woethede alle sijn leuē sinnich moet sijn. **D**it sijn
vier voeten dpe nootduftich sijn den ghenen dpe
oronschap draghē sellen **E**n om dat mijn suster be-
uoelt datstu op sulckē paert geseten bist. **D**o wast
dat sy sprack om dy daer of te vellen ende daer sal
ic haer toe helpen **D**oe so riep si weder haer suster
segghende. suster waer en hoe sullen wi hem eerst
belspringhen **W**eetstu niet seide si dat ick tserpent
cerastes bin en gelijc die slange die dē rechtē wech
niet en gaet en bijt dē luydē onuersienlic **I**ck ver-
raetscap sal heimelic gaen en bijtē die teen vā sijn
paert dat hi rijt en so sal hi moetē vallen **D**at is te
segghē daer hi minste om denct en dat hi minder
niet gewaer en worde. en daer so sal ic hem bedec-
telic en heymelic bñten en knaghē want worde hi
mijns gewaer hi mocht mi met die beslage voete

int aensicht slaen mer dpe nagelen vandē paerde
en hebbē geen beuoelen dus en mach hi mijn by-
ten niet gewaer worden voer d; hi altemael vallē

Doe seide verraetscap nu dan wel an (sal.
laeten ons bespringē. Doe quam betrecken
mit haer glauie en quetste my daer mede daer na
quā si lopen al gapende of si verwoet geweest wa-
re en nam mijn paert bi dē nagelen met haer tan-
den en maectet sneuelen en hinckē en mij selue en
spaerde si oec niet. **S**p nā my met haer tandē wel
tonende datse was vā honts geslachte **T**er neder
warp si mi. wāt ic en mochtse nyet ontgaen. **M**ijt
quā doe lopēde met haer twee schachten en stacse
doer mijn byt **V**erraetscap die en siep oeck niet
wāt alle die tijt dat dander mi beten en sloeghē so
salfde si mi weder wt dpe bosse diese drouch. maer
in dander side stacse mi een wonde met harē knijf
Die quene mitter saghen quam oec al roupende
Gheeft di op du siest wel datstu niet ontghaen en
moechs en began my te horten en ander veel by-
nen aen te doen **A**ls ick my aldus beuanghē sach
was ic weemoedich wel mocht ic roupen wopen
aplaes ouer dat letten d; ledicheit mi gedaen had
Ic was belet in allen puntē ick en mochte mi niet
verpouen mer nochtās ic hielt alre mijn palster
recht op en vast en lietse nyet gaen hopēde dat
ic noch byden palster wel ontgaen soude.

Als ick aldus in deser groter noot was haer
 waerts en ghinswaerts siende. Een and que
 ne sach ic comē lopē vāden berch neder roupende
 tot den anderē. Houten vast houten vast ick coem
 v te hulpe siet dat hi v niet en ontgae mit den pal-
 ster daer hi hem an hout. Dese quene was wond-
 lijc gedaen wāt si was al om gewapēt met scarpe
 naelden. in haer handē hielt si twe kesselstenē. dat
 vier spranc haer wt dē ogen en scheen puerlit ver-
 woet. In haer mōt had se een sage mer twaer ont-
 en wist ick niet. Dus so vraechde ick haer en seide.
 Quene seid ic als si bi mi was segt mi waer o heb-
 dy die seer vreēde manierē en cōtenancien ouer v
 en hoe is uwen aē. doe nā si die twe stenē en sloech
 se te gader datter twee of in mijn aensicht spranc

seggende ic sal dy terstōt mīn naem wel seggē en
oec doen gevoelen vā wat ambocht ic bē. **I**c bē die
hiertsche quene een dochter der hellen. ic en souck
niet dā wraeck ouer die my misdāen hebbē ic ben
bitende moeplic en onlūtsamich en ouermoedich
bitterder dā galle suerder dā azijn. **I**c heet noli me
tāgere dat is en roert mi niet wāt om een cleine sa
ke als ic geroert worde maec ic mīn viāt die eerst
mij vūet was ic verwarre der luyd sinuē en maec
se blint optē rechtē middach ic dien vā galle en vā
allem en geefse veel lieuer die vā coleriker en hee
ter naturen sijn dā den fleumatikē en die vā coud
natuerē sijn. **I**c doe int firmamēt vādē mēsche bla
sen en wint risen en done ic viaghe redē en vstāt.
Ic hiet grāscap alre padden venijn moed alre bit
terheit en suerhede. ic ben dpe steen daermē twee
wt slaet. wāt als my pemāt roert hoe luttel dattet
is soe wardic ontfekē en doe vier wt mi vliegghen
deen vāden stenen heet spūt en dander scelden. dit
sijn die twee stenē daer veel mensche onō geset sijn.
Mit desen twee stenē smedic eens iaers die sage
die ic in mij mont draghe. scheldē was dair die ha
mer of en spūt het aenbelt. **O**nghedoechsaemheit
is dat pser dat gemaect was ind hellē te meer dat
ment slaet te min wortet gewrocht. **H**ier voerma
els dede ict tandē subtylic en dat van vrou iusticie.
diese vā duechde smeede en hadde een vile ghenō
met corerie die die sonden wt vūlt tot die wortele
en wilde mi eens iaers wt vilen mīn roestichede
mer ic sette daer tegen dat quade pser ongedoech

saetheit en als si mi waēde te vilē soe vūlde si mīn
pser en tandeerdert mī groten tandē gelīc hontē
tandē. en hebder of ghemaect mīn saghe die ghe
noemt is haet daer ic mede doē scheidē gheselschap
en liefte d̄ broederliker minnen alst blīct in iacob
en esau ic saech dese en v̄scheidese verre deen vādē
anderē en soe hebbe icker menich verscheidē daer
tvertreck te lanc of vallen soude. **I**c draghe dese sa
ghe in mī mont om als ick mī pater noster leese
varre vā gode gesaecht worde. wāt als ick hē bid
de dat hi mi v̄geue mīn sculdē gelīc ic doe die mī
sculdich sijn twel ic niet en doe dus biddic teghen
mi seluen en keer die saghe op mi. **E**n soe wie dese
sage draecht stelt hē seluē onder tgun̄t d̄ hi saecht
dat is int afgrōt der hellen. en vā deser sage sulstu
noch meester sijn en dā sal ick di gordē mittet gor
del dat ic ontrent mi hebbe en daer mede ghegort
sijn die moerdenaers als icse ridd̄ make. en is ge
noemt manslacht het welc snij̄t en maeyt dat leuē
wten lichaem en is tgun̄t dat die tprānen droegē
als si die heilighē hier voertūts doden. **D**us dan
ghe beesten sijn sorgelic dē pelgrims als si achter
lande gaen. **E**n wāt du een pelgrim biste so heb ic
mī in dinen wech gheset daer ic d̄p met dit gordel
om gorden sal. ende daer ick d̄p cleuen mede wt dī
nen lichame snyden sal.

Ich als ick in desen punte was en dat ic niet
en ontbeide dan die doot. sach ick memorien
bi mi die mi seide waer onme en doetstu dine wa
pene niet an du en mogeste di niet excuseren. wāt
ic ben hier al ghereet en alstu dine wapene hebbē
wils ick hebse hier bi u sietse hier doetse aen gelūc
als di gracie gods beuolen heeft en en maect hier
niet dīn bedde want du souts scande hebbē bepd.
stu langer het is grote scande om dy dattu so lāge
gebeit hebs en dattu geen profijt daer of en hebs.
hadstu ouer lanc an gehad so en wairstu nu niet
geleuert dese quenen die dy so veel druck ghedaen
hebben en gearresteert geuelte en gequest en so iā
merlic gebondē en ghewont hebbē Als ick hoor
de dat mīn ioncwīf mi also coe sprac ende mī soe

versprac so was ic droene en nam minē palster en
 stōt op crāckelic wāst m; mi gestelt wāt ic en was
 niet starc also ic langhe geleghen hadde mine wa
 penē wildic an doen mer ic en hads die tūt niet. **le**
 dicheit setter haer voer en seide mi al diepghende
 waert dat ic die wapene genaecte voervoets sou
 de si mi slaen met haer bile. **ic** veruaerde my van
 haer en ic en wapēde my niet. haer spel hadde ick
 ouer lanc gesien ic bleef ontwapen als ic te voren
 en ic was moede ende verwonnen.

Dso moet mi god bescermen van quaet doe
 ne. wāt in mi en is gheene macht of seere lū
 tele gheen dinc en heb ic mi in betrouwe sond al
 leene mijn palster daer ic op leene mine male die
 net mi luttel of niet. ende ant broot datter in is en

dar ic niet comen also ic ontweget bē aen des syde
der haghe ate icker of gracie gods en souts in ghe
nen spele nemen. verhongert bē ic bidē brode. ter
quader tijt gheloefdic ledichedē. si heeft my vdule
bi haer bē ic heptijf gewordē bi haer bē ick ghele
uert dese quenen. in haer lieder hāt moet ic steruē
heten si dat ic hulpe hebbe vā gracie gods. Ende
als ic aldus ginc minē breydel al bitende. eē diep
dal vol vā bosschē vreselic en wilt sach ic voer my
staen daer ic doer liden moeste op dat ic voert gaen
wilde. daer of dat ic bitterlic vuaert was. want in
bosschē heeft een mensche varinc sinen wech ver
loren. en menighe vrese pster dē pelgryn of comē
dier alleen ghaen dieuen moerdenaers en wylde
beesten euerwille en menich and wonderlijc dier
vintmen dicwile int wout ghelijc als ic v hier na
seggen sal. mer eer ic v meer segghe om dat v niet
en vdiete so sal ic v gheuen enen auont en sal my
hier rusten. en wildi so comt morghē wed so suldy
tremenant mogen horen. ghenouch sal ick v seg
ghen ick wane v sals iammeren ende oech so sals
hem een ander moghen wachten. Wāt van eens
anders misualle soe heeft elck mensche enen spie
ghel om hem seluen.

Hier beghint dat derde boeck.